

Tietoa henkilötietojesi käsittelystä Opettajien työhyvinvointi -tutkimuksessa

Opettajien työhyvinvointitutkimuksessa käytetään aineistona henkilötietoja. Tämän tietosuojailmoituksen tarkoituksena on antaa tietoa käsiteltävistä henkilötiedoista sekä siitä, mistä henkilötiedot ovat peräisin ja miten niitä käytetään tutkimuksessa. Selosteen lopussa kerrotaan tarkemmin, mitä oikeuksia sinulla on henkilötietoihisi liittyen.

Tutkimukseen osallistuminen ja henkilötietojen antaminen on vapaaehtoista ja voit koska tahansa, myös tutkimuksen aikana, keskeyttää osallistumisesi. Päätöksestä olla osallistumatta tai keskeyttää osallistuminen ei koidu sinulle mitään negatiivisia seurauksia.

1. Kuvaus tutkimushankkeesta ja miksi henkilötietojasi tarvitaan

Opettajien työhyvinvointi –tutkimus on suomalaisten opettajien työhyvinvointia selvittävä seurantatutkimus, joka toteutetaan kahdesti vuodessa yhteistyössä Opetusalan Ammattijärjestö OAJ:n kanssa. Tavoitteena on tutkia kyselylomakkeella kerättävän aineiston avulla suomalaisten opettajien työhyvinvoinnin tilaa ja kehitystä. Aineistoa analysoidaan yksilö- ja ryhmätasolla työhyvinvoinnin ja siihen olevien tekijöiden tarkastelemiseksi.

Tutkimuksessa kerätään suoria tunnistietoja, jotta on mahdollista yhdistää tutkittavien vastaukset eri mittauksissa muutoksen tutkimiseksi, ja lähettää tutkittavilla henkilökohtainen työhyvinvointipalaute heidän vastauksistaan. Epäsuoria tunnistetietoja kerätään, jotta on mahdollista tutkia miten erilaiset demografiset tekijät ovat yhteydessä työhyvinvointiin. Selosteen kohdassa 5. on kuvattu kerättäviä henkilötietoja tarkemmin.

2. Tutkimuksen rekisterinpitäjä

Helsingin yliopisto
Osoite: PL 4 (Yliopistonkatu 3), 00014 Helsingin yliopisto

3. Yhteyshenkilö ja vastuullinen tutkija

Yhteyshenkilöt tutkimusta koskevissa asioissa:

Nimi: Olli-Pekka Heinimäki
Sähköpostiosoite: olli-pekka.heinimaki@helsinki.fi
Tiedekunta/osasto/yksikkö: Kasvatustieteellinen tiedekunta
Osoite: Helsingin yliopisto, PL 9 00014 HKI

Vastuullinen tutkija:

Nimi: Lauri Hietajärvi
Osoite: Helsingin yliopisto, PL 9 00014 HKI
Puhelinnumero: +358 503199623
Sähköpostiosoite: lauri.hietajarvi@helsinki.fi

4. Tietosuojavastaavan yhteystiedot

Helsingin yliopiston tietosuojavastaavaan saa yhteyden sähköpostiosoitteesta tietosuoja@helsinki.fi.

5. Mitä henkilötietoja tutkimusaineisto sisältää

Kerättävistä henkilötiedoista tutkittavien suoria tunnistetietoja ovat nimi ja sähköpostiosoite.

Tutkittavien epäsuoria tunnistetietoja ovat ikä, sukupuoli ja työhön liittyvät tekijät kuten työkokemuksen määrä, toimenkuva, kelpoisuus ja opettavat oppiaineet.

Lisäksi tutkittavien kannalta epäsuoria tunnistetietoja ovat heidän työpaikkaansa koskevat tiedot: työpaikan nimi, postinumeroalue ja sijaintikunta. Työpaikkatason tietoja täydennetään tilasto- ja rekisteriaineistoilla. Työpaikkaa koskevia tietoja käytetään tutkimuksessa pääosin luokiteltuina (esim. aluetasolla) siten ettei yksittäinen vastaaja ole tunnistettavissa tutkimushankkeen julkaisuista.

6. Mistä lähteistä henkilötietojasi kerätään

Yllä mainittuja suoria ja epäsuoria tunnistetietoja kerätään tutkimukseen osallistuvilta henkilöiltä kyselylomakkeella. Kyselylomakkeet ovat sähköisessä muodossa Webropol-ohjelmassa, jonka palvelimet sijaitsevat Suomessa. Täydentävää tilasto- ja rekisteriaineistoa hankitaan muun muassa Opetushallitukselta ja Tilastokeskukselta.

7. Arkaluonteiset henkilötiedot (ja erityiset henkilötietoryhmät)

Tutkimuksessa ei käsitellä arkaluonteisia henkilötietoja.

8. Henkilötietojen käsittelyn oikeusperuste

Henkilötietoja käsitellään seuraavalla yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan mukaisella perusteella:

- yleistä etua koskeva tehtävä:
  - tieteellinen tai historiallinen tutkimus tai tilastointi (tietosuojalaki 4.3 §)
  - tutkimusaineistojen ja kulttuuriperintöaineistojen arkistointi (tietosuojalaki 4.4 §)
- tutkittavan suostumus
- rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattaminen
- rekisterinpitäjän tai kolmannen osapuolen oikeutettujen etujen toteuttaminen

Jos henkilötietojen käsittely perustuu tutkittavan suostumukseen, tutkittavalla on koska tahansa oikeus peruuttaa suostumuksensa. Suostumuksen peruminen ei vaikuta ennen peruuttamista suoritetun käsittelyn lainmukaisuuteen.

9. Tietojen vastaanottajat

Tutkimusryhmä tekee yhteistyötä suomalaisten ja kansainvälisten tutkimusorganisaatioiden kanssa, ja tutkimusaineistoa voidaan siirtää tällaisille vastaanottajille tutkimuksen toteuttamiseksi. Aineistoa voidaan luovuttaa myös julkaistavan tutkimuksen luotettavuuden arvioimiseksi sekä toistamiseksi. Lisäksi aineistoa voidaan luovuttaa myös opinnäytetöitä tekeville opiskelijoille tutkimustarkoituksessa. Luovutettava aineisto ei sisällä suoria tunnistetietoja, ja aineisto pseudonymisoidaan tai muuten suojataan asianmukaisesti ennen luovutusta. Lisäksi luovutettava aineisto rajataan aina tutkimuksen kannalta välttämättömään minimiin.

Henkilötietoja käsitteleviltä vastaanottajilta edellytetään asianmukaisia tietosuojaa koskevia sitoumuksia (esimerkiksi salassapitosopimus).

10. Tietojen siirto Euroopan talousalueen ulkopuolelle

Tutkimushankkeessa kerättyjä henkilötietoja ei pääsääntöisesti siirretä Euroopan talousalueen ulkopuolelle. Mikäli tutkimus toteutetaan yhteistyössä ETA-alueen ulkopuolisten tutkimusorganisaatioiden kanssa, tutkimusaineistoa voidaan siirtää tällaisille vastaanottajille tutkimuksen toteuttamiseksi. Aineistoa voidaan siirtää ETA-alueen ulkopuolelle myös, jos tutkimustulosten arvioiminen tai toistaminen tutkimusjulkaisujen yhteydessä sitä vaatii. ETA-alueen ulkopuolelle siirrettävä aineisto ei sisällä suoria tunnistetietoja, ja aineisto pseudonymisoidaan ennen siirtoa. Lisäksi siirrettävä aineisto rajataan aina tutkimuksen kannalta välttämättömään minimiin.

Siirrot toteutetaan ainoastaan, mikäli ne ovat tutkimuksen kannalta tarpeellisia, ja niistä sovitaan erikseen tutkimusyhteistyötä koskevissa sopimuksissa. Siirroissa käytetään asianmukaisia suojatoimia, kuten Euroopan komission hyväksymiä vakiolausekkeita (Standard Contractual Clauses) sekä tarvittaessa täydentäviä suojatoimia ja siirtoihin liittyvät riskit arvioidaan tapauskohtaisesti.

Tietojen siirto perustuu EU-komission päätökseen tietosuojan riittävydestä tai komission vakiosopimuslausekkeisiin (https://ec.europa.eu/info/law/law-topic/data-protection/international-dimension-data-protection/standard-contractual-clauses-scc_en), joilla henkilötietojen vastaanottaja sitoutuu noudattamaan lausekkeiden mukaisia tietosuojavaatimuksia.

11. Henkilötietojen suojaus

Tutkimusaineistoon sisältyviä henkilötietoja käsitellään ja säilytetään suojattuna niin, että ainoastaan niitä tarvitsevat henkilöt pääsevät tarkastelemaan tietoja. Lisäksi henkilötietojen käsittelyyn osallistuvat henkilöt on perehdytetty tietosuojaan ja sitoutettu noudattamaan tutkimusta koskevia tietosuoja- ja tietoturvaohjeita.

Suoria tunnistetietoja sisältävä aineisto säilytetään Helsingin yliopiston Umpio-tallennustilassa, joka on tietoturvallinen verkkokansio korkean riskin sensitiiviselle datalle. Sen käyttö onnistuu ainoastaan kaksoisautentikoivalla virtuaalikoneella ja verkkokansioon on pääsy ainoastaan hyvin rajatulla joukolla tutkimusryhmän jäseniä. Varsinaisesta analyysiin käytettävästä aineistosta suorat tunnistetiedot korvataan keinotekoisilla aliaksilla eli pseudonimisoidaan. Koodiavainta, joka yhdistää aliakset suoriin tunnistetietoihin, säilytetään varsinaisesta aineistosta erillään Umpiossa.

Analyysiin tarkoitetut aineistot sijaitsevat tietoturvalisessa yliopiston verkkokansiossa, johon on pääsy vain tutkimusryhmän jäsenillä perustelluista syistä. Aineistoa käyttävistä tutkijoista pidetään kirjaa.

Tutkimustulosten julkaisemisen yhteydessä mahdollisesti avoimesti jaettava osa-aineisto muokataan tunnistettomaksi ennen julkaisemista siten, ettei yksittäisiä henkilöitä voida tunnistaa suoraan tai epäsuorasti käytettävissä olevin kohtuullisin keinoin.

Julkaistava osa-aineisto ei sisällä:

- suoria tunnistetietoja
- pseudonymisoituja koodeja tai muita tunnisteita, joiden avulla aineisto voitaisiin yhdistää alkuperäiseen tutkimusaineistoon
- uniikkeja vastausrivejä.

Lisäksi avoimen osa-aineiston valmistelussa huomioidaan tunnistamisriski, joka voi syntyä tietojen yhdistelyn, harvinaisten ominaisuuksien tai pienen ryhmäkoon perusteella. Muokkauksessa varmistetaan myös, ettei julkaistavaa aineistoa voida yhdistää muihin saatavilla oleviin aineistoihin siten, että yksittäinen henkilö tulisi tunnistettavaksi.

Tutkimusryhmä arvioi avoimen osa-aineiston muokkauksen riittävyyden tapauskohtaisesti ennen aineiston julkaisemista tai jakamista ottaen huomioon saatavilla olevat lisätiedot ja todennäköiset tunnistamiskeinot. Tällainen anonymisoitu osa-aineisto ei ole henkilötietoa siltä osin kuin yksittäisiä henkilöitä ei voida tunnistaa edellä kuvatulla tavalla.

Suorien tunnistetietojen käsittely:

- Rekisterinpitäjä kerää henkilötiedot ilman suoria tunnistetietoja.
- Suorat tunnistetiedot poistetaan analysointivaiheessa ja säilytetään erillään analysoitavasta tutkimusaineistosta.
- Aineisto analysoidaan suoriin tunnistetiedoin, koska (lisää peruste suorien tunnistetietojen säilyttämiselle):

12. Henkilötietojen käsittelyn kesto

Tutkimuksen aikana:

Tutkimushanke on jatkuva seurantatutkimus, eikä tarkkaa päättymisaikaa ole määritelty. Henkilötietoja säilytetään niin kauan kuin se on tarpeen tutkimuksen toteuttamiseksi ja tutkimustulosten varmistamiseksi.

Tutkimuksen päättymisen jälkeen:

- Tutkimusaineisto hävitetään
- Tutkimusaineisto säilytetään tämän tutkimuksen tulosten luotettavuuden arvioimista varten:
- ilman suoria tunnistetietoja tunnistetiedoin
- Tutkimusaineisto säilytetään myöhempää, yhteensopivaa tieteellistä tutkimusta varten tietosuoja-asetuksen vaatimusten mukaisesti:
- ilman suoria tunnistetietoja tunnistetiedoin

Missä aineistoa säilytetään tutkimuksen jälkeen ja kuinka kauan:

Aineistoa säilytetään tutkimuksen jälkeen datarepositorioissa (Zenodo ja Helsingin yliopiston Data-arkisto). Zenodo on monitieteinen arkisto tutkimusaineistoille ja muulle materiaalille, joka tukee tieteen avoimuutta ja tutkimusdatan julkaisemista. Helsingin yliopiston Data-arkisto turvaa yliopiston piirissä tuotettujen digitaalisten tutkimusaineistojen säilymisen. Aineisto siirretään Helsingin yliopiston Data-arkistoon vasta kun aineistoa ei enää aktiivisesti ylläpidetä tai muokata. Julkaistava aineisto ei sisällä suoria tunnistetietoja ja epäsuorat tunnistetiedot karkeistetaan siten, ettei yksittäiset henkilöt ole tunnistettavissa.

Tutkimusaineiston säilytys perustuu tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan b ja e alakohtiin. Tutkimusaineiston uudesta tutkimuskäytöstä lähetetään tutkittaville uusi tietosuojailmoitus, paitsi jos rekisterinpitäjä ei enää pysty tunnistamaan rekisteröityjä tutkimusaineistosta.

Uudesta tutkimuksesta ei voida lähettää ilmoitusta tutkittaville myöskään silloin, jos tietojen toimittaminen olisi mahdotonta tai kohtuuttoman vaivalloista tai jos se estäisi tai vaikeuttaisi suuresti tutkimustarkoitusten saavuttamista (tietosuoja-asetuksen 14 artiklan 5 kohdan b alakohta).

13. Automatisoitu päätöksenteko

Tutkimuksessa ei tehdä automaattisia päätöksiä, joilla on merkittävä vaikutus tutkittaviin.

14. Sinun oikeutesi ja niiden rajoittaminen

Alla mainittujen oikeuksien käyttämiseksi ota yhteyttä tämän tietosuojailmoituksen kohdassa 3 nimettyyn tutkimuksen yhteyshenkilöön ja kerro, mitä oikeuksiasi haluat käyttää.

Sinun oikeutesi rekisteröitynä

Pyrimme toteuttamaan oikeutesi aina, kun se on mahdollista. Oikeuksiesi soveltuvuuteen vaikuttaa esimerkiksi se, millä oikeusperusteella henkilötietojasi käsitellään. Oikeuksien soveltumista arvioimme aina tapauskohtaisesti. Tutkimuksen yhteyshenkilö auttaa sinua oikeuksiesi toteuttamisessa ja kertoo niiden soveltuvuudesta.

Tietosuoja-asetuksen mukaisia oikeuksiasi ovat:

- saada tietää käsitelläänkö sinun tietojasi,
- saada pääsy omiin tietoihisi,
- oikaista virheelliset ja vanhentuneet tietosi,
- poistaa tietosi ja tulla unohdetuksi,
- rajoittaa omien tietojesi käsittelyä,
- siirtää tietosi rekisterinpitäjältä toiselle,
- vastustaa tietojesi käsittelyä sekä
- olla joutumatta automaattisen päätöksenteon kohteeksi.

Jostain oikeudesta saatetaan tieteellisen tutkimuksen yhteydessä joutua poikkeamaan esimerkiksi silloin, jos oikeutesi toteuttaminen vaarantaisi koko tutkimuksen. Usein voi olla esimerkiksi niin, ettei kaikkia jo kerättyjä ja tutkimukseen sisällytettyjä tietojasi ole mahdollista poistaa jälkikäteen, mutta tämä ei vaikuta oikeutesi keskeyttää tutkimukseen osallistumisen.

Lisätietoa oikeuksistasi eri tilanteissa löydät Tietosuojavaltuutetun toimiston verkkosivuilta: <https://tietosuoja.fi/rekisteroidyn-oikeudet-eri-tilanteissa>

Valitusoikeus

Jos koet, että henkilötietojasi on käsitelty epäasianmukaisesti, voit aina ottaa yhteyttä rekisterinpitäjän tietosuojavastaavaan, jonka yhteystiedot löydät tämän tietosuojailmoituksen kohdasta 4.

Sinulla on myös oikeus tehdä valitus valvovalle viranomaiselle, eli Tietosuojavaltuutetun toimistoon, mikäli katsot, että henkilötietojesi käsittelyssä on rikottu voimassa olevaa tietosuojalainsäädäntöä.

Tietosuojavaltuutetun toimiston yhteystiedot:

Tietosuojavaltuutetun toimisto

<https://tietosuoja.fi/ilmoitus-tietosuojavaltuutetulle>

Käyntiosoite: Lintulahdenkuja 4, 00530 Helsinki

Postiosoite: PL 800, 00531 Helsinki

Vaihde: 029 56 66700

Sähköposti: tietosuoja(at)om.fi